

Пад знакам сакрэтнасці

Прэзентацыя першага тома серыі кніг «Польшча — Беларусь. Агульная гістарычная спадчына. Даведнік па архіўных матэрыялах 1918 — 1939» прайшла ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі.

Выданне з’явілася ў 2013 годзе ў Варшаве. Яго аўтары — беларускія і польскія гісторыкі. Эва Расоўская, Аляксандр Вабішчэвіч, Аляксандр Смалянчук і Анатоль Вялікі аб’ядналіся з мэтай прапанаваць чытачам унікальную і карысную інфармацыю.

Выданне ўтрымлівае звесткі пра дакументы, якія з’яўляліся на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 1918 — 1939 гг. у выніку дзейнасці самых розных польскіх устаноў і арганізацый. Сярод іх — банк і школы, органы ўлады і паліцыі, турмы і лагеры, суды і пракуратура. Многія з фондаў калісцы былі сакрэтнымі. Але ж парадокс: вядома, што рукапісы не гараць толькі ў Міхаіла Булгакава, таму ўсё, што было напісана на паперы, на тэрыторыі акупіраванай Польшчы бясследна знікала пад стрэламі нямецкіх гармат. Немцаў цікавілі архівы, якія дапамагалі ім у барацьбе з польскай арміяй, а эканамічныя ці культурныя звесткі пра жыццё цывільных спальваліся за непатрэбнасцю. Адкуль тады матэрыялы? Аўтары даведніка высветлілі, што ўнікальныя польскія архівы, якія цудам «выжылі», знаходзяцца сёння на тэрыторыі Беларусі ў Дзяржаўным абласным архіве Брэсцкай вобласці і ў Дзяржаўным абласным архіве Гродзенскай вобласці.

Прэзентацыя стала важнай падзеяй у Марыя Войцік. Пад знакам сакрэтнасці

культурным дыялогу Польшчы і Беларусі. Такую думку выказаў дырэктар Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі Аляксандр Груша. Яго падтрымаў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Польшчы ў Беларусі Лешэк Шэрэпка і дадаў: «Сумесная гісторыя Польшчы і Беларусі пачынаецца ажно ў XIV — XV стагоддзях! Але жыхары суседніх краін, на жаль, не поўнасцю ведаюць сваю мінуўшчыну. Задача дыпламатаў і вучоных — змяніць гэтую сітуацыю. Без ведаў не будзе разумення адзін аднаго».

«Польшча — Беларусь. Агульная гістарычная спадчына. Даведнік па архіўных матэрыялах 1918 — 1939» — толькі першы том у чарзе запланаваных выданняў. У планах аўтараў — уключыць у наступныя працы матэрыялы з фондаў Маладзечна і Мінска, засяродзіць увагу на грамадскім і культурным жыцці нацыянальных меншасцей, спыніцца на газетах і часопісах, якія выдаваліся ў міжваенны перыяд у Вільні.

Адзін з аўтараў выдання, доктар гістарычных навук, загадчык кафедры гісторыі культуры і рэлігіі Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна Аляксандр Вабішчэвіч паведаміў, што даведнік, які ўжо прэзентаваўся некалькі месяцаў таму ў То-

руні, атрымаў шмат водгукаў з далёкага замежжа. Дзіўна, але нават прафесар з Японіі захачеў прыехаць у Беларусь, каб папрацаваць у архівах! «Падчас падрыхтоўкі выдання давялося апрацаваць амаль 336 фондаў. Затое цяпер гэтымі матэрыяламі можа свабодна карыстацца кожны чытач. Кніга ўнікальная тым, што ў ёй сабраная вельмі падрабязная інфармацыя, якая ахоплівае ўсе сферы жыцця Заходняй Беларусі», — адзначыў Аляксандр Вабішчэвіч.

Да імпрэзы супрацоўнікі бібліятэкі падрыхтавалі выстаўку «Крыніцы па гісторыі Заходняй Беларусі», якая пазнаёміла з грамадска-палітычным і культурным жыццём беларусаў і палякаў. На стэндах былі прадстаўлены перыядычныя выданні, лістоўкі, мемуарная літаратура, кнігі серыі гісторыка-дакументальных хронік «Памяць», даведнікі па фондах беларускіх архіваў. У ліку самых каштоўных рэчаў — заявы сялян з просьбай дазволіць ужываць беларускую мову ў школах.

Дарэчы, кніга «Польшча — Беларусь. Агульная гістарычная спадчына. Даведнік па архіўных матэрыялах 1918 — 1939 гадоў» спатрэбіцца не толькі вучоным ці настаўнікам, а ўвогуле ўсім, хто шануе мінулае роднай краіны і жадае ведаць свае карані. На жаль, у друкаваным варыянце даведнік існуе толькі на польскай мове, але яго беларускую версію можна лёгка спампаваць з інтэрнэту.

Марыя ВОЙЦІК